

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Milana Podhrázkého a soudkyň Jitky Zavřelové a Jiřiny Chmelové v právní věci žalobkyně: **GRAPO, s. r. o.**, se sídlem Šlechtitelů 583/1, Olomouc, zastoupená JUDr. Erikem Orletem, advokátem se sídlem tř. Svobody 645/2, Olomouc, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 3. 2022, čj. 11856/22/5200-11434-707603, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 22. 11. 2023, čj. 60 Af 19/2022-63,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobkyně **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a předcházející soudní řízení

[1] Nyní řešená věc se týká tzv. korunových dluhopisů (dluhopisů s nominální hodnotou 1 Kč) a daňového posouzení úroků z takových dluhopisů (jakožto nákladů). Žalobkyně vydala dne 28. 12. 2012 korunové dluhopisy v počtu 16 mil. kusů s pevnou úrokovou sazbou ve výši 5 % ročně, splatné k datu 28. 12. 2022. Emitované dluhopisy upsal dne 31. 12. 2012 Radim Králík, jednatel a jediný společník žalobkyně. Emisní kurz dluhopisů ve výši 15 414 051,67 Kč byl uhrazen zápočtem oproti pohledávce upisovatele za žalobkyni z titulu půjček poskytovaných právě Radimem Králíkem žalobkyni. Část ve výši 100 000 Kč byla uhrazena zápočtem s jiným závazkem žalobkyně vůči Radimovi Králíkovi dne 1. 4. 2013, část ve výši

200 000 Kč byla uhrazena na bankovní účet žalobkyně a zbylá část byla uhrazena v hotovosti. Žalobkyně následně uplatnila náklad vynaložený na úroky z emitovaných dluhopisů jako daňově účinný náklad v daňovém přiznání k dani z příjmů právnických osob za zdaňovací období od 1. 4. 2013 do 31. 3. 2014.

[2] V roce 2017 provedl Finanční úřad pro Olomoucký kraj (dále „správce daně“) u žalobkyně daňovou kontrolu zaměřenou na daň z příjmů právnických osob za uvedené zdaňovací období v rozsahu daňové uznatelnosti finančních nákladů souvisejících s emitovanými korunovými dluhopisy. Během daňové kontroly dospěl správce daně k závěru, že žalobkyně neprokázala, že by emise vydaných dluhopisů a z ní plynoucí nákladové úroky sloužily k dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů ve smyslu § 24 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále „zákon o daních z příjmů“). Proto dodatečným platební výměrem na daň z příjmů právnických osob za zdaňovací období od 1. 4. 2013 do 31. 3. 2014, doměřil daň vyšší o částku 152 000 Kč a současně uložil povinnost uhradit penále ve výši 30 400 Kč. Žalovaný rozhodnutím uvedeným v záhlaví zamítl odvolání žalobkyně a dodatečný platební výměr potvrdil.

[3] Žalobkyně podala proti rozhodnutí žalovaného žalobu ke Krajskému soudu v Ostravě – pobočce v Olomouci, ten ji však v záhlaví označeným rozsudkem zamítl. Krajský soud se ztotožnil se žalovaným v tom, že žalobkyně náležitě neprokázala souvislost úrokových nákladů z dluhopisů se zdanitelnými příjmy žalobkyně, byť i jen očekávanými ve smyslu § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů. Krajský soud zdůraznil, že původní půjčky od Radima Králíka nebyly předmětem daňové kontroly. Jejich účel se tedy neposuzoval. Závazek z těchto půjček zanikl zápočtem proti pohledávce na splacení emisního kurzu dluhopisů. Závazek z dluhopisů je samostatný právní vztah, nesouvisející s původními bezúročnými půjčkami. Žalovaný proto zcela správně posuzoval pouze daňovou uznatelnost úroků spojených s emisí dluhopisů, jejíž ekonomický přínos ale žalobkyně neprokázala.

[4] Krajský soud v napadeném rozsudku dále zrekapituloval, že žalovaný své pochybnosti odůvodnil tím, že žalobkyně emisí dluhopisů nezískala žádné nové finanční prostředky. Emise tak pro ni neměla ekonomický přínos. Naopak vedla k významnému úrokovému zatížení. Tvzení žalobkyně o nákupu strojů z výnosu emise se ukázala jako nepravdivá. Stroje byly buď pořízeny již před emisí dluhopisů, nebo z jiných finančních zdrojů (např. úvěry, dotace). Krajský soud se plně ztotožnil s žalovaným v tom, že hrozba okamžitého zesplatnění půjček Radima Králíka a s tím spojená hrozba úpadku, nebyly reálnými obavami. Jednatel a společník v jedné osobě by podle soudu neohrozil vlastní společnost. Žalovaný navíc v napadeném rozhodnutí poukázal na to, že pohledávky Radima Králíka z titulu půjček žalobkyni nemohly být splaceny dříve než pohledávky Komerční banky. Proti tomuto závěru však žalobkyně nevznesla žádnou námitku. I kdyby podle krajského soudu šlo akceptovat tvrzení žalobkyně o nejistotě ohledně možného okamžitého splacení půjček, nelze z takto obecného tvrzení dovodit, že by odstranění takové nejistoty mohlo vést k dosažení, zajištění či udržení zdanitelných příjmů žalobkyně. Ani k tomu žalobkyně žádnou konkrétní argumentaci neuvedla. Stejně tak se žalovaný zabýval tvrzením růstem tržeb a dospěl k závěru, že prokázán nebyl. Krajský soud souhlasil se žalovaným v tom, že nárůst tržeb navíc ovlivňuje řada faktorů a sám o sobě neprokazuje ekonomickou opodstatněnost emise.

pokračování

[5] Ani odkaz na § 23 odst. 7 zákona o daních z příjmu není dle krajského soudu přílehlavý. Toto ustanovení opravňuje správce daně upravit základ daně v případě, že mezi spojenými osobami dochází k neobvyklému sjednávání cen a má zamezit možnému krácení daně. V nyní řešené věci je ale předmětem řízení otázka, zda úroky z dluhopisu splňovaly podmínky § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmu, tedy zcela odlišná věc.

[6] Krajský soud dále uvedl, že správní orgány nevytýkaly žalobkyni, že uzavřela se svým jednatelem smlouvy o půjčkách ani že následně emitovala dluhopisy, které upsal právě její společník a jednatel. Nijak nepopřely oprávnění žalobkyně takto právně jednat v rámci její obchodní činnosti, sjednávat si neúročené půjčky, či emitovat dluhopisy. Je věcí žalobkyně a její podnikatelskou strategií, jakým způsobem a z jakých zdrojů financovala své podnikání. Správní orgány posuzovaly pouze to, zda žalobkyně ve vztahu k úrokům z dluhopisů prokázala splnění podmínek § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmu.

[7] Krajský soud se vyjádřil rovněž k hypotetické konstrukci žalobkyně, při které by namísto emise dluhopisů došlo toliko ke změně obsahu půjček a sjednání úroků. Zdůraznil, že se správní orgány zabývaly reálnou situací, v níž žalobkyně emitovala dluhopisy a následně uplatila úroky jako daňové náklady. Je proto bez významu posuzovat a předjímat, jak by se správce daně stavěl k situaci, která reálně nenastala. Krajský soud nad rámec podotkl, že § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmu stanovuje podmínky uznatelnosti jakéhokoli nákladu, tj. nejen úroků z úvěru, půjčky či dluhopisu. Jinými slovy bez ohledu na to, zda jde o úroky z půjčky, úvěru či dluhopisu či jiné náklady, pro účely jejich daňové uznatelnosti musí daňový subjekt prokázat, že získané finanční prostředky vynaložil za účelem dosažení, zajištění či udržení zdanitelných příjmů. Žalobkyně by proto v případě uplatnění jakéhokoli nákladu byla povinna prokázat, že jej vynaložila za tímto účelem.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[8] **Žalobkyně** (dále „stěžovatelka“) podala proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost. V ní namítá, že důkazní břemeno unesla a prokázala, že náklad vynaložený na úroky z emitovaných dluhopisů je „daňově účinným“. Naopak je to správce daně, kdo důkazní břemeno neunesl, neboť neprokázal, že existují natolik vážné a důvodné pochyby o souladu dokladovaných údajů se skutečnostmi, které činí doklady nevěrohodnými, neúplnými, neprůkaznými nebo nesprávnými. Podle stěžovatelky tedy už samotný důvod pro provedení daňové kontroly byl nesprávný a nemohla tak na ni ani přejít povinnost prokázat pravdivost tvrzení, že úrokové náklady uplatnila v souladu s § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmu.

[9] Stěžovatelka rovněž rozporuje závěr krajského soudu a žalovaného, že emise dluhopisů pro ni neměla ekonomický přínos, jelikož z ní nezískala žádné nové finanční prostředky. Získání nových finančních prostředků totiž není jediným ekonomickým důvodem emise dluhopisů. Ekonomický důvod emise dluhopisů může být i záměr emitenta refinancovat své stávající závazky. Stěžovatelka si emitací dluhopisů zajistila dlouhodobou splatnost a eliminovala riziko okamžitého zesplatnění původních, na vyzvání splatných, půjček. Emitací dluhopisů tak získala stabilitu oproti původní nejisté situaci, kdy věřitel mohl kdykoli požadovat vrácení zápůjček, což pro ni mohlo být likvidační. Podle stěžovatelky je v této věci podstatná rovněž otázka, zda samotné půjčky poskytnuté jí jejím

společníkem Radimem Králíkem byly použity k dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů. Krajský soud ani žalovaný se však tímto vůbec nezabývali, a proto trpí napadený rozsudek i napadené rozhodnutí žalovaného vadou nepřezkoumatelnosti.

[10] Stěžovatelka dále akcentuje, že žalovaný neposoudil vydání dluhopisů jako zneužití práva. Přitom podle judikatury Nejvyššího správního soudu platí, že při posuzování využití korunových dluhopisů v zásadě není sporována samotná daňová uznatelnost úroků z těchto dluhopisů, ale je nutno posuzovat, zda při emisi dluhopisů nedošlo ke zneužití práva. Teprve až prokázání zneužití práva tyto uplatněné náklady diskvalifikuje jako daňově neuznatelné. K tomuto poukazuje stěžovatelka na rozsudky NSS ze dne 30. 9. 2022, čj. 1 Afs 103/2022-36, ze dne 18. 9. 2023, čj. 8 Afs 53/2022-56 a ze dne 21. 12. 2022, čj. 7 Afs 175/2022-17.

[11] Stěžovatelka rovněž namítá, že je na uvážení jejím a jejích smluvních partnerů, jaký typ právních vztahů mezi sebou sjednají. Pokud se stěžovatelka a věřitel půjček dohodli nahradit půjčky právními vztahy z dluhopisů, šlo o legitimní postup, který jí nemůže jít k tíži. I podle judikatury Nejvyššího správního soudu platí, že pokud má osoba povinná k dani možnost volby mezi dvěma transakcemi, není povinna zvolit si tu, s níž je spojeno odvedení co nejvyšší daně. Je třeba rozlišovat legitimní volbu od situace, kdy jediným smyslem transakce je získání nelegitimního daňového zvýhodnění (k tomu odkazuje např. na rozsudky NSS ze dne 17. 12. 2007, čj. 1 Afs 35/2007-108, nebo ze dne 15. 10. 2015, čj. 9 Afs 57/2015-120).

[12] Podle stěžovatelky je pro daný případ přílehlavý § 23 odst. 7 zákona o daních z příjmu, jenž definuje zákonná pravidla pro daňovou uznatelnost právních vztahů mezi spojenými osobami (zde mezi stěžovatelkou a jejím věřitelem, který je současně jejím společníkem). Toto ustanovení totiž podporuje názor stěžovatelky, že společník může poskytnout společnosti peněžní prostředky za úrok ve výši obvyklé. Není tedy důvod, aby úročení prostředků poskytnutých společníkem společnosti (ať již ve formě půjčky nebo dluhopisu) mělo být označováno za daňově neuznatelné. V této souvislosti stěžovatelka namítá, že krajský soud dostatečně nevysvětlil, proč by transformace původně bezúročných zápůjček na úročené dluhopisy měla být daňově neakceptovatelná. Podle stěžovatelky krajský soud uplatňuje nekonzistentní přístup, když na jednu stranu obecně připouští daňovou uznatelnost úroků u jiných forem financování, ale u korunových dluhopisů ji za obdobných okolností popírá, aniž by tento rozdíl náležitě odůvodnil.

[13] **Žalovaný** ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhl její zamítnutí. Úvodem namítl, že kasační stížnost je z převážné části spíše jen obecná nesouhlasná polemika, než aby se stěžovatelka konkrétně vypořádala se závěry krajského soudu. Z hlediska přezkoumatelnosti napadeného rozsudku a rozhodnutí žalovaného uvedl, že touto vytýkanou vadou netrpí. Z odůvodnění obou rozhodnutí jsou jednoznačně seznatelné důvody, pro které žalovaný i krajský soud dospěli k závěru, že v daném případě nedošlo k naplnění podmínek „daňové uznatelnosti“ úroků z dluhopisů dle § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmu.

[14] Žalovaný rovněž nesouhlasí s názorem stěžovatelky, že judikatura Nejvyššího správního soudu nastavila pravidlo, že při posuzování využití korunových dluhopisů v zásadě není sporována samotná daňová uznatelnost úroků z těchto dluhopisů, ale je nutno posuzovat, zda při emisi dluhopisů nedošlo ke zneužití práva. Z rozsudků, které cituje

pokračování

stěžovatelka v kasační stížnosti totiž tento závěr nevyplývá. Stěžovatelka má pravdu v tom, že důvodem, na němž krajský soud založil rozsudek (resp. žalovaný napadené rozhodnutí) nebyla aplikace institutu zneužití práva, nýbrž závěr o nesplnění podmínek § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů. V postupu krajského soudu ovšem nelze shledat jakékoliv pochybení, neboť stěžovatelka neprokázala splnění podmínek dle tohoto ustanovení, a krajský soud proto nemohl v tomto případě aplikaci institutu zneužití práva zvažovat.

[15] Dále žalovaný uvedl, že stěžovatelka neunesla své důkazní břemeno ohledně prokázání ekonomické opodstatněnosti emise dluhopisů a její souvislosti se zdanitelnými příjmy. Souhlasil s krajským soudem, že posuzování původních, bezúročných zápůjček není pro věc relevantní. K argumentu stěžovatelky o svobodě volby právních vztahů podotkl, že jí není vytýkáno samotné využití korunových dluhopisů, které byly v dané době legálním nástrojem, ani to, že je zapojila do svých transakcí. Správce daně je však oprávněn posuzovat daňové dopady těchto soukromoprávních jednání. Činnost správních orgánů se tak soustředila na posouzení daňové účinnosti uplatněných výdajů, nikoliv na hodnocení podnikatelských záměrů stěžovatelky či určování, jak si má počínat jako podnikatel. Ztotožnil se také s krajským soudem v tom, že odkaz stěžovatelky na § 23 odst. 7 zákona o daních z příjmů není přílehlavý. I námitky ohledně neunesení důkazního břemene správce daně považoval žalovaný za nedůvodné. Uvedl, že stěžovatelce byly konkrétní pochybnosti správce daně o daňové účinnosti úroků z dluhopisů sděleny. Správce daně podle žalovaného své důkazní břemeno unesl a přešlo tedy na stěžovatelku.

III. Přerušení řízení

[16] Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 6. 11. 2024, čj. 8 Afs 6/2024-31, přerušil řízení z důvodu, že rozšířenému senátu tohoto soudu byla ve věci sp. zn. 1 Afs 208/2023 postoupena k posouzení otázka, zda „*jsou úroky z dluhopisů (stěžovatelem uplatněné jako daňově uznatelný výdaj) podřaditelné pod „úroky z půjček a úroky z úvěrů“ tak, jak je vymezuje § 24 odst. 2 písm. zi) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění účinném pro zdaňovací období v letech 2005 až 2013?*“. Otázka, zda se úroky z dluhopisů posuzují podle § 24 odst. 1 nebo odst. 2 zákona o daních z příjmů, byla rozhodná pro to, co musela stěžovatelka prokázat. Výdaje vyjmenované v § 24 odst. 2 se totiž zpravidla považují za výdaje podle odst. 1, aniž by bylo nutné prokazovat, že slouží k dosažení, zajištění a udržení příjmů (rozsudky NSS čj. 5 Afs 152/2006-37, čj. 5 Afs 158/2005-227).

[17] Rozšířený senát o předložené otázce rozhodl usnesením ze dne 16. 4. 2025, čj. 1 Afs 208/2023-57. V něm konstatoval, že: „*Úroky z dluhopisů nejsou podřaditelné pod „úroky z půjček a úroky z úvěrů“, jak je vymezoval § 24 odst. 2 písm. zi) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění účinném od 1. 1. 2005 do 31. 12. 2013.* Nejvyšší správní soud následně usnesením ze dne 5. 5. 2025, čj. 8 Afs 6/2024-34, rozhodl o pokračování v řízení a dal účastníkům řízení možnost se k věci vyjádřit. Žádná ze stran této možnosti nevyužila.

IV. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[18] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost a dospěl k závěru, že není důvodná.

[19] S ohledem na charakter argumentace stěžovatelky Nejvyšší správní soud úvodem konstatuje, že řízení o kasační stížnosti je ovládáno zásadou dispoziční a spočívá v přezkumu závěrů krajského soudu o uplatněných žalobních bodech, nikoliv v novém přezkumu správnosti závěrů správních orgánů. Soud není oprávněn ani povinen za stěžovatele kasační argumentaci domýšlet, jelikož by tím přestal být nestranným rozhodčím sporu a přebíral by roli advokáta jedné z jeho stran (rozsudek NSS ze dne 14. 8. 2019, čj. 8 As 153/2019-39, a rozsudek rozšířeného senátu NSS ze dne 24. 8. 2010, čj. 4 As 3/2008-78, č. 2162/2011 Sb. NSS).

IV. A) Nepřípustné kasační námitky

[20] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval přípustností vznesených kasačních námitěk. Podle § 104 odst. 4 s. ř. s. je kasační stížnost (její část) nepřipustná, opírá-li se jen o jiné důvody, než které jsou uvedeny v § 103, nebo o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl.

[21] V návaznosti na výše uvedené je třeba označit za nepřipustnou tu část kasační argumentace, v níž stěžovatelka namítá, že správce daně neunesl své důkazní břemeno. Konkrétně uvádí, že správce daně neprokázal existenci „natolik vážných a důvodných pochyb o souladu dokladovaných údajů se skutečností, které činí doklady nevěrohodnými, neúplnými, neprůkaznými nebo nesprávnými.“ Podle stěžovatelky byl proto už samotný důvod pro daňovou kontrolu nesprávný. Tvrdí, že na ni kvůli tomu nemohla přejít povinnost prokazovat daňovou uznatelnost úroků. Tato argumentace se však liší od té, kterou stěžovatelka (tehdy žalobkyně) uplatnila v žalobě. V žalobě totiž argumentovala pouze tak, že změna původních podmínek závazku (z bezúročné půjčky bez sjednané doby splatnosti na úročený dluhopis s desetiletou splatností) pro ni byla ekonomicky opodstatněná. Tuto opodstatněnost dokládala především hrozbou okamžitého zesplatnění původních půjček a tvrzením o následném zvýšení tržeb. Proto považovala sjednané úroky z dluhopisů za daňově uznatelný výdaj. Tvrdila tedy to, že prokázala splnění podmínek podle § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů. Námitku týkající se neunesení důkazního břemene správcem daně a z toho plynoucí nesplnění podmínek pro provedení kontroly však stěžovatelka uplatnila až v kasační stížnosti. V řízení před krajským soudem ji neuvedla, ač tak učinit mohla. Proto ji Nejvyšší správní soud posoudil jako nepřipustnou podle § 104 odst. 4 s. ř. s.

[22] Obdobně stěžovatelka až v kasační stížnosti, s odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu, nově uvádí jiný pohled na daňovou uznatelnost úroků z dluhopisů. Tvrdí, že úroky z korunových dluhopisů jsou z hlediska § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů v zásadě vždy daňově uznatelné. To podle ní platí i tehdy, jsou-li jimi hrazeny dřívější závazky. Neuznatelnými se podle ní stávají až prokázáním zneužití práva. Ani takovouto argumentaci však stěžovatelka v řízení před krajským soudem neuplatnila. Jak bylo popsáno výše, v žalobě se soustředila na prokázání ekonomické opodstatněnosti transformace svých závazků ve smyslu § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů; nikoliv však na tvrzení, že by

pokračování

splnění této podmínky nemusela vůbec prokazovat. I tato část kasační argumentace proto nepřipustná. Pouze nad rámec nutného odůvodnění k tomu Nejvyšší správní soud dodává, že stěžovatelčina interpretace judikatury ani není přesná. Nejvyšší správní soud se otázkou daňového posouzení korunových dluhopisů zabýval opakovaně. V jeho judikatuře se lze setkat jak s případy, kdy byla daň doměřena z důvodu zneužití práva, tak i s případy, kdy byly úroky neuznány pro nesplnění podmínek § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů (rozsudek NSS ze dne 27. 12. 2023, čj. 2 Afs 200/2021-37, bod 39 a tam citovaná judikatura).

[23] Stěžovatel dále musí v kasační stížnosti reagovat na argumentaci krajského soudu a uvádět, z jakých důvodů jsou jeho závěry nesprávné. Pokud pouze opakuje žalobní námitky, aniž by jakkoliv reflektoval argumentaci krajského soudu, tak za předpokladu, že uvedené námitky krajský soud vypořádal a nelze v jejich opakování spatřovat setrvání na dříve vznesené argumentaci, která je nadále schopná obstát proti závěrům krajského soudu, nejsou takové námitky přípustné (usnesení NSS ze dne 10. 9. 2009, čj. 7 Afs 106/2009-77, č. 2103/2010 Sb. NSS, nebo ze dne 14. 6. 2016, čj. 1 As 271/2015-36).

[24] Z výše uvedeného důvodu je nepřipustná kasační námitka, v níž stěžovatelka tvrdí, že emise dluhopisů byla ekonomicky opodstatněná kvůli hrozbě okamžitého zesplatnění původních půjček. Uvádí, že půjčky bez sjednané doby splatnosti jsou pro stěžovatelku nevýhodné a že právní posouzení této situace nelze zužovat na to, kdo je aktuálně věřitelem. Podle ní byla v právně nejisté situaci a sjednání dlouhodobé splatnosti jí umožnilo finanční plánování a stabilizaci.

[25] Krajský soud se touto argumentací zabýval v bodě 14 napadeného rozsudku. Shodně se žalovaným dospěl k závěru, že hrozba okamžitého zesplatnění půjček Radima Králíka a s tím spojená hrozba úpadku nebyly reálnými obavami. Poukázal na skutečnost, že pohledávky Radima Králíka z titulu půjček nemohly být splaceny dříve než pohledávky Komerční banky. Dále uvedl, že ani pokud by přijal stěžovatelčino tvrzení o nejistotě, samotné odstranění takové obecně popsané nejistoty by neprokazovalo souvislost s dosažením, zajištěním či udržením jejich zdanitelných příjmů. Stěžovatelka však v kasační stížnosti na tyto konkrétní závěry krajského soudu, zejména na argumentaci o podřízenosti pohledávek vůči bance, nijak nereaguje. V kasační stížnosti v této části pouze opakuje již uplatněné žalobní námitky. Takto uplatněná kasační námitka je proto nepřipustná.

IV. B) Nepřezkoumatelnost

[26] Stěžovatelka dále namítá, že napadený rozsudek i napadené rozhodnutí jsou nepřezkoumatelné. Jako důvod nepřezkoumatelnosti stěžovatelka uvedla, že krajský soud ani žalovaný nezkoumali okolnosti vzniku původních závazků z půjček, které byly emise hrazeny, ani to, zda tyto původní půjčky byly použity k zajištění, dosažení a udržení jejich příjmů. Podle stěžovatelky soud tyto otázky považoval za irelevantní, ačkoliv jsou pro správné posouzení věci podstatné. Kromě toho stěžovatelka namítá nedostatečné odůvodnění ze strany krajského soudu ohledně toho, proč by transformace bezúročných zápůjček na úročené dluhopisy měla být daňově neakceptovatelná. Vytýká mu nekonzistentní přístup, neboť podle ní na jedné straně obecně připouští daňovou uznatelnost úroků u jiných forem financování, avšak u korunových dluhopisů ji za obdobných okolností popírá, aniž by tento rozdílný pohled dostatečně vysvětlil. I tento okruh námitek posoudil

Nejvyšší správní soud z hlediska jejich obsahu jako tvrzenou vadu nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku.

[27] Podle konstantní judikatury se za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů považuje mimo jiné takové rozhodnutí, v němž nebyly vypořádány všechny námitky; dále rozhodnutí, z jehož odůvodnění není zřejmé, proč právní argumentaci účastníka řízení soud považoval za nedůvodnou a proč námitky považoval za liché, mylné či vyvrácené (rozsudky NSS ze dne 28. 8. 2007, čj. 6 Ads 87/2006-36, č. 1389/2007 Sb. NSS, ze dne 23. 6. 2005, čj. 7 As 10/2005-298, č. 1119/2007 Sb. NSS, či ze dne 11. 8. 2004, čj. 5 A 48/2001-47, č. 386/2004 Sb. NSS). Nepřezkoumatelnost však na druhou stranu není projevem nenaplněné subjektivní představy účastníka řízení o tom, jak měl krajský soud rozhodnout, resp., jak podrobně by mu měl být rozsudek odůvodněn. Nepřezkoumatelnost je nutno vyhradit výjimečným situacím a vykládat v jejím skutečném smyslu, tj. jako nemožnost přezkoumat určité rozhodnutí pro nemožnost zjistit v něm jeho obsah nebo důvody, pro které bylo vydáno (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 5. 12. 2017, čj. 2 As 196/2016-123).

[28] Krajský soud se argumentací stěžovatelky o nutnosti zkoumat původní půjčky a jejich účel výslovně zabýval. V bodě 13 napadeného rozsudku vysvětlil, že původní půjčky zanikly a vznikl nový, samostatný závazek z dluhopisů. Proto nepovažoval okolnosti vzniku původních zápůjček za relevantní pro posouzení daňové uznatelnosti úroků z nově emitovaných dluhopisů. Svůj právní názor na (ne)souvislost původních půjček a nových dluhopisů tedy podle Nejvyššího správního soudu dostatečně a srozumitelně vysvětlil.

[29] Pokud jde o námitku nedostatečného odůvodnění daňové neakceptovatelnosti transformace bezúročných zápůjček na úročené dluhopisy a o tvrzenou nekonzistenci přístupu krajského soudu (spočívající podle stěžovatelky v tom, že na jedné straně obecně připouští daňovou uznatelnost úroků u jiných forem financování, avšak u korunových dluhopisů ji za obdobných okolností popírá), krajský soud v bodech 7 až 12 a dále v bodech 14 a 15 napadeného rozsudku podrobně vyložil, proč úroky z emitovaných dluhopisů nepovažoval za daňově uznatelné podle § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů. Tento závěr opřel zejména o skutečnost, že emise pro stěžovatelku neměla zřejmý ekonomický přínos, nýbrž vedla k jejímu úrokovému zatížení, a že stěžovatelka neprokázala tvrzené souvislosti s pořízením majetku či nárůstem tržeb. Krajský soud dále v bodě 17 napadeného rozsudku, v reakci na stěžovatelčiny úvahy o hypotetické změně obsahu půjček, zdůraznil, že je třeba posuzovat pouze reálně provedenou emisi dluhopisů. Pro úplnost pak podotkl, že podmínky § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů platí pro jakýkoli náklad.

[30] Z těchto pasáží je zřejmé, že krajský soud nehodnotil daňovou (ne)uznatelnost úroků primárně na základě formy financování, ale na základě (ne)splnění podmínek § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů u konkrétní posuzované transakce. Jeho závěr o neuznatelnosti úroků z dluhopisů tak nevycházel z apriorního odmítnutí této formy financování, ale z konkrétních skutkových zjištění a jejich právního hodnocení. Krajský soud tedy svůj postup podle Nejvyššího správního soudu odůvodnil dostatečně a z napadeného rozsudku není patrná ani tvrzená nekonzistence (rozpornost) jeho přístupu.

[31] Nejvyšší správní soud proto neshledal napadený rozsudek nepřezkoumatelným. Stejně tak neshledal nepřezkoumatelným ani rozhodnutí žalovaného. I žalovaný ve svém

pokračování

rozhodnutí dostatečně odůvodnil, proč úroky z dluhopisů nepovažoval za daňově uznatelné, jak vyplývá např. i z rekapitulace jeho argumentů krajským soudem v bodě 12 napadeného rozsudku. Skutečnost, že stěžovatelka s těmito závěry krajského soudu a žalovaného věcně nesouhlasí a považuje jejich odůvodnění za neuspokojivé, nezakládá nepřezkoumatelnost, ale je otázkou věcné správnosti posouzení. Námitku nepřezkoumatelnosti proto Nejvyšší správní soud neshledal důvodnou.

IV. C) Zbylé kasační námitky

[32] Stěžovatelka dále namítá, že bylo jejím legitimním právem zvolit si jako formu refinancování emisi dluhopisů. Odkazuje na judikaturu Nejvyššího správního soudu, podle níž daňový subjekt není povinen volit daňově nejméně výhodnou transakci.

[33] Nejvyšší správní soud konstatuje, že daňovým subjektům sice není upíráno právo volit si strukturu svých právních vztahů, avšak tato volba sama o sobě nezaručuje daňovou uznatelnost všech souvisejících nákladů. Podstatné je, zda jsou naplněny zákonné podmínky pro jejich uznání, v tomto případě podmínky § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů. Podle tohoto ustanovení musí být výdaje (náklady) vynaloženy na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů. Dosažení zdanitelného příjmu není nezbytnou podmínkou uplatnění vynaložených nákladů, mezi náklady a očekávanými příjmy, jež mají náklady daňovému subjektu přinést, však musí existovat přímý a bezprostřední a ekonomicky racionální vztah (rozsudek NSS ze dne 30. 9. 2015, čj. 2 Afs 13/2015-30, body 20 a 21). Bezprostřední souvislost znamená, že bez vynaložení uvedených nákladů by podnikatel očekávané příjmy vůbec nezískal či ani neměl možnost získat. Vždy je nutno vážit, zda náklad buď přinese příjem (zisk), nebo jej do budoucna zajistí nebo alespoň napomůže již dosažené příjmy dřívější činností daňovému subjektu udržet. Mezi vynaloženými náklady a podnikatelskou činností daňového subjektu proto musí existovat jasná vazba. Náklady uznatelné na základě § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů zároveň musí být vynaloženy účelně. Neuznatelné jsou takové náklady, které zřetelně neodpovídají ekonomicky racionálnímu (přiměřenému) chování, tj. nedávají z ekonomického hlediska smysl (rozsudek NSS ze dne 12. 12. 2024, čj. 2 Afs 313/2023-66, bod 29).

[34] Judikatura týkající se možnosti volby daňově výhodnější varianty, na kterou odkazuje stěžovatelka se uplatní tam, kde existuje více legitimních a ekonomicky racionálních alternativ. Neospravedlňuje však daňovou uznatelnost nákladů z transakcí postrádajících pro daňový subjekt zřejmý ekonomický přínos. Stěžovatelka svými podnikatelskými kroky, kdy nahradila bezúročné zápůjčky úročenými dluhopisy bez získání nových finančních prostředků, vstoupila do rizika, že jí takto vzniklé úrokové náklady nebudou uznány. Jak Nejvyšší správní soud uvedl ve výše zmíněném rozsudku, čj. 2 Afs 313/2023-66: „*Stěžovatelka nebyla povinna nahradit původní dluh z půjček vydáním dluhopisů. Její postup, který byl ovlivněn výhodností dluhopisů pro jejich upisovatele (společníky stěžovatelky), vedl v nemožnost uplatnit úroky z vydaných dluhopisů jako daňově uznatelné náklady, neboť vydání dluhopisů daňové orgány a městský soud správně shledaly za neracionálně vynaložené náklady. [...] Tento důsledek plynul z podnikatelského rozhodnutí stěžovatelky, která zároveň musí nést jeho daňové důsledky.*“ Jelikož správní orgány a krajský soud dospěly k závěru, že stěžovatelka neunesla důkazní břemeno ohledně ekonomické racionality emise dluhopisů pro ni samotnou, nemůže se úspěšně dovolávat pouze obecné legitimacy své volby

či judikatury o volbě daňově výhodnější varianty. Námitka stěžovatelky v tomto směru proto není důvodná.

[35] Stěžovatelka pak dále namítá, že splnění podmínek § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů prokázala. V této souvislosti v žalobě svou argumentaci opírala o tvrzení, že emise dluhopisů byla odůvodněna hrozbou okamžitého zesplatnění původních půjček a že v letech 2020 až 2021 dosáhla lepších tržeb než v období 2012 až 2013. Jak již Nejvyšší správní soud uvedl v bodech [24] a [25] tohoto rozsudku, krajský soud se těmito argumenty zabýval a stěžovatelka proti jeho konkrétním závěrům v kasační stížnosti relevantně nebrojí. Pouze svou původní argumentaci opakuje. Tato část její kasační argumentace byla proto shledána nepřipustnou. Stěžovatelka však v kasační stížnosti rovněž namítá, že správní orgány a krajský soud se neměly zaměřit pouze na posuzování splnění podmínek § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů ve vztahu k samotné emisi dluhopisů. Tvrdí, že jelikož emisí dluhopisů nezískala nové finanční prostředky, ale pouze refinancovala existující závazky z půjček, měla být daňová uznatelnost posuzována ve vztahu k těmto původním půjčkám a prostředkům z nich získaným. Podle ní krajský soud pochybil, pokud se nezabýval daňovou využitelností těchto samotných půjček.

[36] Ani této námitce Nejvyšší správní soud nepřisvědčil. Jak správně uvedl krajský soud v bodě 13 napadeného rozsudku, původní závazky stěžovatelky ze zápůjček poskytnutých jí jejím společníkem zanikly započtením proti pohledávce stěžovatelky za společníkem na splacení emisního kurzu dluhopisů. Tímto okamžikem vznikl stěžovateli nový, samostatný a na původních zápůjčkách právně nezávislý závazek z emitovaných dluhopisů. Právě úroky plynoucí z tohoto nového závazku z dluhopisů stěžovatelka uplatnila jako daňový náklad. Předmětem daňové kontroly a následného posouzení správními orgány i krajským soudem byla proto zcela logicky daňová uznatelnost úroků z těchto nově emitovaných dluhopisů, nikoliv daňová uznatelnost případných nákladů spojených s již zaniklými půjčkami. K obdobné situaci, kdy byly původní půjčky od společníků nahrazeny dluhopisy prostřednictvím zápočtu, se Nejvyšší správní soud vyjádřil ve výše citovaném rozsudku, čj. 2 Afs 313/2023-66, který se rovněž týkal daňové uznatelnosti úroků z tzv. korunových dluhopisů. V něm uvedl, že „*Nejvyšší správní soud je srozuměn se skutečností, že jestliže by stěžovatelka původní půjčky nenahradila dluhopisy, mohla by úroky z původních půjček uplatnit za daňově uznatelný náklad. Pakliže však nově vydala a emitovala dluhopisy a pohledávky za úpis dluhopisů započtetla vůči dluhu z titulu smluv o půjčkách, tak ke dni zápočtu [...] zanikl původní závazek stěžovatelky vyplývající ze smluv o půjčkách. Daňové orgány proto nemohly přihlídnout k dřívějším půjčkám (a úrokům z nich), neboť v přezkoumávaných zdaňovacích obdobích tyto půjčky nebyly jakkoli daňově relevantní pro jejich předchozí zánik.*“ Správce daně v nyní posuzované věci ani nemohl zkoumat daňovou uznatelnost prostředků z původních půjček, neboť ty nebyly předmětem kontroly a žádné náklady s nimi spojené (např. úroky) stěžovatelka v kontrolovaném období neuplatňovala.

[37] Stěžovatelka konečně namítá přílehavost § 23 odst. 7 zákona o daních z příjmů. Tvrdí, že toto ustanovení podporuje daňovou uznatelnost obvyklého úroku mezi spojenými osobami. Nejvyšší správní soud však souhlasí s krajským soudem, že zmíněná právní úprava není pro věc určující. Citované ustanovení se zabývá situacemi, kdy se ceny sjednané mezi spojenými osobami liší od cen obvyklých, a umožňuje správci daně upravit základ daně o tento rozdíl, pokud není uspokojivě doložen. Jeho primárním účelem je tedy testování výše

pokračování

sjednané ceny (v tomto případě úroku), nikoliv posuzování základní daňové uznatelnosti nákladu jako takového. Správní orgány a krajský soud se však v této věci nezabývaly tím, zda sjednaná 5% úroková sazba odpovídá ceně obvyklé. Jejich závěr o daňové neuznatelnosti úroků totiž vycházel z neprokázání splnění podmínek § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů, tedy z neprokázání souvislosti nákladu na úroky s dosažením, zajištěním či udržením zdanitelných příjmů a z nedostatku ekonomického smyslu celé transakce pro stěžovatelku. Jelikož správní orgány dospěly k závěru, že úroky nejsou daňově uznatelné již na základě § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů, nebylo již namístě zkoumat, zda jejich výše odpovídá ceně obvyklé ve smyslu § 23 odst. 7 téhož zákona. Soud pak přezkoumává zákonnost zvoleného postupu správních orgánů, nikoliv hypotetické alternativy (srov. obdobně závěry v rozsudku NSS ze dne 31. 1. 2024, čj. 6 Afs 31/2024-50, bod 21). Ani tato námitka proto není důvodná.

V. Závěr a náklady řízení

[38] Nejvyšší správní soud ze všech shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, proto ji dle § 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s. zamítl.

[39] O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalovanému v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec úřední činnosti nevznikly, proto soud rozhodl, že se mu náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 16. června 2025

Milan Podhrázký
předseda senátu